

Viite

Asia

Valtiovarainministereiden epävirallinen videokokous 19.5.2020; tilannekatsaus

- 1) Päivitys koronavirustilanteen politiikkatoimista**
- 2) Rahanpesun estäminen: komission tiedoksianto ja päivitetty metodologia korkean riskin kolmansien maiden listauksessa**
- 3) Neuvoston päätelmät eurooppalaisen ohjausjakson 2020 maaraporteista, mukaan lukien perusteelliset tarkastelut sekä vuoden 2019 maakohtaisten suositusten täytäntöönpanosta**

1) Päivitys koronavirustilanteen politiikkatoimista

Ministerit saavat tilannekatsauksen taloustilanteesta komission kevätennusteen perusteella ja keskustelevat koronavirustilanteen politiikkatoimista.

Komissio on todennut talousennusteessaan, että EU on nyt historiansa syvimmässä taantumassa ja lisäksi taloudessa on paljon alasuuntaisia epävarmuustekijöitä. Koko EU27:n talouden komissio ennustaa supistuvan 7,4 prosenttia vuonna 2020 ja kasvavan 6,1 prosenttia vuonna 2021.

Lisäksi EKP esittää asiakohdassa katsauksen rahoitusmarkkinoiden tilanteesta. Rahoitusmarkkinoilla nähtiin maaliskuun alussa voimakasta nousua valtioiden, pankkien ja yritysten velkakirjojen koroissa ja riskilisissä sekä laaja-alaista laskua osakemarkkinoilla. Valtioiden, pankkien ja yritysten velkakirjojen korot ovat sittemmin laskeneet maaliskuun puolenvälin huipuista. Korkotasot ovat kuitenkin edelleen voimakasta nousua edeltävien tasojen yläpuolella ja hajontaa yksittäisten valtioiden ja yritysten välillä luonnollisesti esiintyy.

Myös osakemarkkinat ovat palautuneet maaliskuun puolivälin pohjista, samoin kun niitä kuvaavat ”stressi-indeksit” ovat laskeneet. Palautumisessa on kuitenkin edelleen huomattavia toimialakohtaisia eroja: esimerkiksi eurooppalaisten pankkien toimialaindeksi on edelleen maaliskuun puolivälin pohjalukemissa ja n. -45 % vuoden alusta. Pankkien lisäksi etenkin eurooppalainen matkailu ja autoteollisuus ovat jääneet yleisindeksistä ja muista toimialoista jälkeen.

EKP on ollut keskeinen toimija euroalueen yhteisissä politiikkatoimissa ja sen toiminta on rauhoittanut markkinakehitystä. EKP käynnisti maaliskuussa pandemiaan liittyvän PEPP-osto-ohjelman, jonka puitteissa se voi ostaa hyvin joustavasti eurovaltioiden velkakirjoja yhteensä 750 mrd. euron verran. Tähän mennessä ostoja on tehty yhteensä noin 150 mrd. euron edestä. Sen lisäksi EKP on keventänyt vakuuspolitiikkansa ehtoja, tarjonnut pankeille kevennyksiä olemassa oleviin rahoitusohjelmiin ja tarjonnut pankeille kokonaan uuden jälleenrahoitusohjelman. EKP:n toimet ovat tukeneet pankkien jälleenrahoitusta sekä valtioiden ja yritysten velkakirjamarkkinoiden likviditeettiä, mikä on hillinnyt korkojen nousua ja turvannut uuden rahoituksen saatavuutta.

Saksan perustuslakituomioistuimen 5.5.2020 antaman EKP:n julkisen sektorin velkakirjojen osto-ohjelman (PSPP) lainmukaisuutta koskevan päätöksen välittömät markkinavaikutukset jäivät melko maltillisiksi. Epävarmuus tilanteesta jättää kuitenkin pidemmän aikavälin vaikutukset vielä avoimeksi.

Lisäksi puheenjohtaja antaa tilannekatsauksen komission ehdotuksesta neuvoston asetukseksi eurooppalaisen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisen tukivälineen (SURE) perustamisesta covid-19-epidemian seurauksena (SURE-asetus). Tilapäisen tukivälineen avulla jäsenvaltiot sitoutuvat kriisitilanteessa tukemaan toisiaan unionin kautta tuomalla saataville lisärahoitusta edullisten lainojen muodossa. Valtioneuvosto on antanut U-kirjelmän asetusehdotuksesta (U 12/2020 vp). Puheenjohtajamaa on laatinut useita kompromissiehdotuksia liittyen komission asetusehdotukseen, minkä lisäksi työryhmässä on käsitelty jäsenvaltioiden ja komission välisiä bilateraalaisia takaussopimuksia. SURE-asetuksen hyväksymisestä kirjallisessa menettelyssä on tarkoitus päättää Coreperissa 13.5.2020. Suomi voi hyväksyä asetusehdotuksen.

EIP:n takuurahaston perustamisesta on käyty useita neuvotteluja EIP:n hallintoneuvostossa. Monessa tärkeässä asiassa on edistytty. Erityisen tärkeää on, että kyse on erillistakuusta (eikä yhteisvastuullisesta takuusta), että vastuun enimmäismäärää rajataan tarkasti ja että sopimukseen on sisällytetty erääntymislauseke. Jäljellä olevat ongelmakohdat liittyvät rahaston tuotevalikoimaan, arvioitujen tappioiden määrään sekä tukikelpoisten vastapuolien määrittelyyn. Valtioneuvosto on antanut U-jatkokirjeen takuurahaston perustamisesta (UJ 12/2020 vp – U 9/2020 vp). EIP:n takuurahastoa koskevat neuvottelut ovat edenneet hyvään suuntaan ja monia Suomelle tärkeitä parannuksia on huomioitu sopimuksessa (erillistakuu, vastuun enimmäismäärän tarkka rajausta ja erääntymislauseke). Euroryhmän päätelmien mukaisesti rahaston pääpaino tulee olla pk-sektorin tukemisessa. Rahoitusinstrumenttivalikoimasta olisi vielä hyvä käydä keskusteluja myös riskinäkökulmasta.

2) Rahanpesun estäminen: komission tiedoksianto ja päivitetty metodologia korkean riskin kolmansien maiden listauksessa

Komissio antoi 7.5. tiedonannon toimintasuunnitelmasta rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä koskevasta kokonaisvaltaisesta EU:n toimintapolitiikasta. Lisäksi komissio julkaisi uuden metodologian rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen suhteen korkeariskisten EU:n ulkopuolisten kolmansien maiden tunnistamiseen ja päätti eräistä päivityksistä voimassaolevaan korkeariskisten maiden luetteloon.

Toimintasuunnitelman mukaan komission tavoitteena on luoda kokonaisvaltainen EU:n rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisjärjestelmä. Järjestelmä perustuisi toimintasuunnitelman mukaan kuuteen pilariin:

- EU:n nykyisen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä koskevan lainsäädännön tehokkaan täytäntöönpanon varmistaminen
- EU:n yhteisen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä koskevan sääntelyn laatiminen (siirtyminen minimiharmonisoinnista suoraan sovellettavaan, asetustasoiseen EU-lainsäädäntöön)
- EU:n tasaisen rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä koskevan valvontajärjestelmän toteuttaminen (EU-tason valvontaviranomainen, joka toimii yhdessä kansallisten valvontaviranomaisten kanssa)
- Kansallisille rahanpesun selvittelykeskuksille tarkoitetun tuki - ja yhteistyömekanismin perustaminen
- Unionin tason rikosoikeudellisten säännösten laatiminen ja tietojenvaihdon tehostaminen
- EU:n rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisestä koskevan politiikan kansainvälisen ulottuvuuden vahvistaminen: aktiivisempi rooli EU:lle kansainvälisesti, EU:n vaikuttavuuden vahvistaminen hallitusten välisessä toimintaryhmässä FATF:ssa (Financial Action Task Force on Money Laundering) ja suhteessa kolmansiiin maihin

Komissio on käynnistänyt julkisen konsultaation toimintasuunnitelmasta ja valmistelee varsinaista lainsäädäntöesitystä annettavaksi ensi vuoden alussa.

Komission julkaisi päivitetyn arviointimetodologian rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen kannalta korkeariskisten maiden tunnistamiseksi. Komissio on pyrkinyt vastaamaan uudessa metodologiassa jäsenvaltioiden ja Euroopan parlamentin esittämään kritiikkiin. Komissio ottaa FATF:n tekemät kansainväliset arviot myös EU:n toteuttaman arvioinnin lähtökohdaksi: EU:n lainsäädännön vaatimuksista johtuen EU:n omassa arvioinnissa sovelletaan kuitenkin eräitä lisäkritereitä. Komissio vahvistaa vuoropuhelua kolmansien maiden kanssa: Jos asianomainen maa ilmaisee halunsa toimia yhteistyössä komission kanssa, maan kanssa sovitaan korjaavista toimenpiteistä. Kolmas maa nimetään korkeariskiseksi EU:n arvioinnissa vain, jos se ei toteuttaisi korjaavia toimenpiteitä määräajassa.

Komissio julkaisi samassa yhteydessä delegoidun asetuksen korkeariskisten kolmansien maiden luettelon päivittämisestä. Delegoitu asetusta tulee voimaan listalle lisättyjen maiden osalta 1.10.2020, ellei EU:n neuvosto tai Euroopan parlamentti vastusta sitä. Luettelo päivitetään huomioiden FATF:n uusimmat päätökset valtioista, joilla on strategisia puutteita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisjärjestelmässä ja valtioista, jotka ovat korjanneet strategiset puutteensa. Luetteloon esitetään lisättäväksi Bahama, Barbados, Botswana, Kambodža, Ghana, Jamaika, Mauritius, Mongolia, Myanmar/Burma, Nicaragua, Panama ja Zimbabwe. Luettelosta esitetään poistettavaksi Bosnia-Herzegovina, Etiopia, Guyana, Laos, Sri Lanka ja Tunisia. Luettelossa säilyisivät edelleen Afghanistan, Irak, Trinidad, Tobago ja Vanuatu FATF:n uusimmista arvioista huolimatta mm. siksi, ettei komissio ole voinut päätellä tietojensa valossa, onko EU-lainsäädäntöön perustuvia erikseen osoitettuja strategisia puutteita riittävästi korjattu. Komissio jatkaa näiden jäsenvaltioiden AML/CFT-järjestelmän (anti-money laundering and countering the financing of terrorism) tarkastelua päivitetyn arviointimetodologian mukaisesti. Täydellinen kolmansien suuririskisten maiden lista on delegoidun asetuksen 2 artiklassa.

Komission toimintasuunnitelma perustuu pitkälti Suomen EU pj-kaudella hyväksyttyihin strategiaan painopisteisiin ja vie niitä eteenpäin. Suomi suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti toimintasuunnitelmassa esitettyihin toimiin, kuten siirtymiseen suoraan sovellettavaan EU-lainsäädäntöön, EU-tason rahanpesuvalvontaviranomaisen perustamiseen ja rahanpesun selvittelykeskusten parempaa tukeen ja koordinointiin EU:ssa.

Kolmansien maiden luokittelu korkean rahanpesuriskin maiksi on järkevä väline EU:n rahanpesunvastaisessa sääntelykehyksessä. On tärkeää, että tämä pohjautuu perusteellisiin arviointeihin sekä jäsenvaltioiden asiantuntijoiden ja asianomaisten kolmansien maiden kanssa käytävään vuoropuheluun. Komission nyt julkaisema metodologia vaikuttaa alustavan arvion mukaan täyttävän nämä vaatimukset.

3) Neuvoston päätelmät eurooppalaisen ohjausjakson 2020 maaraporteista, mukaan lukien perusteelliset tarkastelut sekä vuoden 2019 maakohtaisten suositusten täytäntöönpanosta

Maaraporteista, perusteellisista tarkasteluista ja vuoden 2019 maakohtaisten suositusten toimeenpanosta tehdyistä päätelmistä keskusteltiin talouspoliittisen komitean videokokouksessa 29.4. ja talous- ja rahoituskomitean videokokouksessa 7.5. Päätelmät on tarkoitus hyväksyä kirjallisessa menettelyssä ja ne esitellään ministereille 19.5. videokokouksessa.

Neuvoston päätelmät politiikkaprioriteettien toimeenpanoon sekä maaraportteihin ja syvätarkasteluihin liittyen huomioivat muuttuneen tilanteen koronaviruksen myötä. Maaraportit ja tarkastelut julkaistiin ennen muuttunutta tilannetta. Päätelmissä korostetaan koronaviruksen vaikutusta ja nopeiden ja kohdennettujen koordinoitujen poliittisten toimien tarvetta talouskriisin voittamiseksi. Rakenteellisten

uudistusten pitää olla osa elpymisstrategiaa makrotalouden kestävyvyn vahvistamiseksi. Investointien rooli on keskeinen, ja sisämarkkinoiden eheyteen on myös kiinnitettävä huomiota. Suomi voi hyväksyä päätelmät.

LIITTEET

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
